

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Інститут філології
кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов О.Б.Жильцов

« 08 » 02 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українські студії:

Культура усного і писемного мовлення (українська)»

спеціальності	227 Фізична терапія, ерготерапія
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	227.00.02 Фізична терапія, ерготерапія

Київ – 2021

Розробник: Заєць Валентина Григорівна, доцент кафедри української мови Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук

Викладач : Вінтонів Тетяна Миколаївна, доцент кафедри української мови Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови
Протокол від 03.02 2021 р. № 8

Завідувач кафедри (С.О. Караман)
(підпис) (ініціали, прізвище)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 227.00.02 Фізична терапія, ерготерапія
____.____. 2021 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) (Yermolova M. P.)
(ініціали, прізвище)

Робочу програму перевірено
08.02.2021 р.

Заступник директора/декана (P.T. Zeleny)
(ініціали, прізвище)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма	заочна форма
<u>Українські студії</u>		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6/ 180	
Курс	1	
Семестр	2	
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, в тому числі:	180	
Аудиторні	70	
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	70	
Форма семестрового контролю	іспит	

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма	заочна форма
<u>Культура усного і писемного мовлення (українська)</u>		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/ 60	
Курс	1	
Семестр	2	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	15	
Самостійна робота	13	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни – формування мовнокомунікативної компетентності студентів; усвідомленої позитивної мовної поведінки; оволодіння нормами сучасної української літературної мови; набуття навичок оперування термінологією майбутньої спеціальності; уміння користуватися різними функційними стилями й підстилями в навчальній діяльності та професійному вжитку; формування навичок комунікативно виправданого використання засобів мови з дотриманням етикету фахового спілкування.

Завдання навчальної дисципліни:

- виховання в студентів почуття національної свідомості, що значною мірою сприяє підвищенню мотивації вивчення української мови;
- формування комунікативної, мовної, мовленнєвої, предметної, прагматичної, соціокультурної компетентностей студентів на основі свідомого опанування мовної і мовленнєвої теорії;
- корекція орфографічної та пунктуаційної грамотності майбутніх фахівців;
- збагачення словникового запасу студентів термінологічною лексикою та фразеологією.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні фахівці-ерготерапевти, фізичні терапевти **набувають таких програмних компетентностей: ЗК-2, ЗК-3 (загальні компетентності).**

ЗК-2: Громадянська - здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України. Здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень. Повага до українського народу, держави Україна, її символіки, культури, мови. Уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадянською свідомістю.

ЗК-3: Комунікативна - здатність до міжособистісного спілкуватися, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати у команді. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування іноземними мовами.

Організація навчальної діяльності в центрі культури української мови

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, які зорієнтовують передовсім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії Університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови.

Для цього впроваджено систематичне застосування орфоепічних тренінгів, риторичних розминок, дослідницьких завдань, що передбачають карткування мовного матеріалу, укладання мультимедійних словників, опрацювання спеціальної літератури тощо; творчих завдань «Мовне обличчя

міста», «Мовна особистість фахівця», «Мовний портрет однокурсника», «Стань співавтором тексту» тощо.

Крім того, студентів залучено до роботи в проблемних групах, до участі в наукових конференціях; мовних конкурсах тощо.

У Центрі заплановано презентації наукових видань з проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

3. Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Культура усного і писемного мовлення (українська)», студенти **зможуть** мати такі програмні результати навчання:

- **ПРН-2** Здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України. Здатен робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень, поважати український народ, державу Україна, її символіку, культуру, мову, діяти з соціальною відповідальністю та громадською свідомістю.

- **ПРН-3** Здатність продемонструвати уміння спілкуватися рідною та іноземною мовами у професійному середовищі, дотримуватися етики ділового спілкування, етичних норм та нормативів суспільної поведінки, знання професійного дискурсу, термінології свого фаху, джерел поповнення лексики сучасної української літературної мови.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторна					Самостійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні заняття	Лабораторні	Індивідуальні	
Семестр 2. Змістовий модуль І. КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ							
<i>Тема 1.</i> Фахова мова як основа професійної комунікації.	4	-	-	2	-	-	2
<i>Тема 2.</i> Стилiстична диференція сучасної української мови. Стилi мовлення у фаховій комунікації.	3	-	-	2	-	-	1
<i>Тема 3.</i> Спілкування як інструмент професійної діяльності.	3	-	-	2	-	-	1
Разом	10	-	-	6	-	-	4
Змістовий модуль 2. ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ							
<i>Тема 4.</i> Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.	3	-	-	2	-	-	1
<i>Тема 5.</i> Культура усної професійної комунікації.	3	-	-	2	-	-	1
<i>Тема 6.</i> Основні засоби писемної професійної комунікації.	3	-	-	2	-	-	1
Модульний контроль	2			2			
Разом за модуль 2	11	-	-	6	-	-	3
Змістовий модуль 3. НОРМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ І МОВНА ПРАКТИКА ФАХІВЦЯ							
<i>Тема 7.</i> Реалізація орфоепічних й акцентуаційних норм в усному мовленні майбутнього фахівця.	3	-	-	2	-	-	1
<i>Тема 8.</i> Лексичні норми української мови. Словники й довідкова література.	3	-	-	2	-	-	1

<u>Тема 9.</u> Фразеологія і культура професійного мовлення.	3	-	-	2	-	-	1
<u>Тема 10.</u> Морфологічні норми і мовна практика сучасного фахівця.	3	-	-	2	-	-	1
<i>Разом</i>	12			8			4
Змістовий модуль 4. КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ДОВЕРШЕНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ							
<u>Тема 11.</u> Точність, логічність, доречність, ясність як комунікативні ознаки мовлення майбутнього фахівця.	3	-	-	2	-	-	1
<u>Тема 12.</u> Багатство (різноманітність) як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця	3	-	-	2	-	-	1
<u>Тема 13.</u> Виразність як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця. Техніка мовлення (дихання, голос, дикція) та засоби логіко-емоційної виразності	2	-	-	2	-	-	-
<u>Тема 14.</u> Мистецтво колективного обговорення професійних проблем.	2	-		2			-
Модульний контроль 2	2	2					
<i>Разом</i>	12	-	-	8	-	-	2
Підготовка до проходження контрольних заходів	60	-	-	28			13

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ

Тема 1. Фахова мова як основа професійної комунікації.

Основні питання теми:

1. Вступ до вивчення дисципліни.
2. Українська мова як єдина національна мова українського народу і форма його національної культури. Літературна мова, її найістотніші ознаки.
3. Мова фахового ділового спілкування та її особливості.
4. Мовні норми сучасного ділового спілкування.
5. Культура мови й культура мовлення: диференційні ознаки.
6. Специфіка мовлення фахівця.

Ключові слова: державна мова, інтерпрофесійна комунікація, інтрапрофесійна комунікація, компетентність, компетенція, комунікативна особистість, концепція державної мовної політики, літературна мова, мова професійного спілкування, мовна норма, мовна

особистість, мовна політика, мовна ситуація, національна мова, офіційна мова, професійна мова, термін.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 5

Додаткова: 1; 2; 3; 5

Тема 2. Стилiстична диференціяція сучасної української мови. Стилi мовлення у фаховій комунікації

Основні питання теми:

1. Значення функційних стилів стилів у фаховій діяльності.
2. Функційні стилі та їх підстилі.
3. Особливості використання у професійній діяльності поєднання основних функційних стилів (офіційно-діловий, науковий, розмовний (усна та писемна форми)).
4. Форми реалізації функційних стилів у практиці ділового спілкування.

Ключові слова: стилістика, офіційно-діловий стиль, розмовний стиль, науковий стиль, епістолярний стиль, конфесійний стиль, художній стиль, публіцистичний стиль, стиль медіа, стилістичний ресурс.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 5

Додаткова: 1; 2; 3; 5

Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності

Основні питання теми:

1. Фахова взаємодія, спілкування, комунікація, їх особливості та відмінності.
2. Види фахової взаємодії, етапи спілкування.
3. Мова, мовлення і спілкування.
4. Невербальні засоби спілкування.
5. Особливості спілкування з урахуванням гендерного рівня.

Ключові слова: бесіда, вербальні засоби, спілкування, гендер, гучність мовлення, дискусія, ділова бесіда, невербальні та вербальні засоби комунікації, перемовини, погляд, полеміка, правила спілкування, міміка, жести, телефонна розмова.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 1; 2; 3

ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ

Тема 4. Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.

Основні питання теми:

1. Поняття «культура мови» та «мовлення» «комунікація» у фаховій діяльності.
2. Комунікативні ознаки культури мовлення.
3. Комунікативна професіограма фахівця.
4. Вплив мовних та позамовних чинників на дотримання мовних норм (орфоепічних та акцентуаційних) у професійній діяльності майбутнього фахівця.
5. Роль словників у професійному мовленні фахівця. Типи словників.

Ключові слова: норма, мовна норма, орфоепічні норми, акцентуаційні норми, анормативність, адекватність мовлення, багатство мовлення, доречність мовлення, звертання, змістовність мовлення, мовленнєвий етикет, морфемний словник, словник іншомовних слів, словник паронімів, словник синонімів.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 5. Культура усної професійної комунікації.

Основні питання теми:

1. Усні форми форми професійної комунікації та їх особливості.
2. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.
3. Функції та види бесід. Стратегія поведінки під час ділової бесіди.
4. Етикетні форми спілкування телефоном. Етичне використання мобільного зв'язку.

Ключові слова: бесіда, діалог, ділова бесіда, індивідуальна бесіда, індивідуальні форми ділового спілкування, інтонація, мобільний телефон, монолог, телефон, телефонна розмова, усне літературне професійне мовлення, усне спілкування

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 6. Основні засоби писемної професійної комунікації.

Основні питання теми:

1. Класифікаційні особливості документів.
2. Типи документів, розташування реквізитів.

3. Вимоги до тексту документа.
4. Структура бланків зі змінними реквізитами.

Ключові слова: бланк документа, витяг, вихідний документ, вихідні дані, внутрішній документ, справочинство, дублікат, індивідуальний документ, посадова особа, простий документ, рубрикація, пункт, підпункт, документи для службового користування, формуляр-зразок.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Змістовий модуль 3.

НОРМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ І МОВНА ПРАКТИКА ФАХІВЦЯ

Тема 7. Реалізація орфоепічних й акцентуаційних норм в усному мовленні майбутнього фахівця.

Основні питання теми:

1. Орфоепічні норми в професійному мовленні. Особливості вимови голосних і приголосних звуків в українській мові.
2. Явище асиміляції фонем.
3. Складні випадки наголошування слів.
4. Порушення орфоепічних, акцентуаційних норм. Шляхи усунення аномативності.

Ключові слова: акцент, акцентуаційні норми, голосний звук, приголосний звук, словесний наголос, фонема, фразовий наголос

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 8. Лексичні норми української мови. Словники й довідники для фахової діяльності майбутнього спеціаліста.

Основні питання теми:

1. Лексикологія і лексикографія сучасної української літературної мови.
2. Професійна лексика, термінологічна лексика.
3. Нормативне використання багатозначних слів та омонімів у професійному мовленні.
4. Особливості використання паронімів, синонімів, пуризмів.
5. Причини породження лексичної аномативності. Шляхи запобігання порушення лексичних норм.
6. Словники та довідкова література в галузі фізичної реабілітації.
7. Електронні словники, їх роль у підвищенні фахового рівня.

Ключові слова: багатозначне слово, електронний словник, інтернет, лексика, лексикографія, лексикологія, пароніми, пуризми, синоніми, термінологічна лексика, словник, типи словників.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 9. Фразеологія і культура професійного мовлення.

Основні питання теми:

1. Значення фразеологізмів для підвищення культури фахової мови.
2. Джерела фразеологізмів. Фразеологічні словники.
3. Фразеологізми в діловому мовленні сучасного фахівця.
4. Стилiстичні засоби лексикології та фразеології.

Ключові слова: професійне мовлення, стилістичні засоби фразеології, фразеологізм, фразеологічний словник.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 10. Морфологічні норми і мовна практика сучасного фахівця.

Основні питання теми:

1. Морфологічні норми української мови, їх реалізація у професійному мовленні.
2. Граматичні парадигми вживання іменникових форм у фахових текстах.
3. Граматичні парадигми вживання прикметників у професійному спілкуванні.
4. Граматичні парадигми вживання числівників в офіційно-діловому стилі та усному мовленні фахового спілкування.
5. Граматичні парадигми дієслів та дієслівних форм у функціональних стилях фахової діяльності.
6. Прийменники у ділому мовленні. Особливості перекладу прийменників.

Ключові слова: дієслово, відмінок, граматична парадигма, іменник, прикметник, займенник, числівник, дієслово, прийменник, прислівник, професійне мовлення, рід, числівник.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Змістовий модуль 4.

КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ДОВЕРШЕНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Тема 11. Точність, логічність, доречність, ясність як комунікативні ознаки мовлення майбутнього фахівця.

Основні питання теми:

1. Дотримання орфоепічних норм у професійному спілкуванні.
2. Дотримання граматичних норм під час продукування лексем.
3. Приклади порушення мови емоційно зниженою лексикою., словами-паразитами, плеоназмами, тавтологією.
4. Етика спілкування у професійному середовищі.
5. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного фахівця.

Ключові слова: діалектна лексика, доречне мовлення, достатність, етика спілкування, жаргонна лексика, засмічення мови, канцеляризми, контекстуальна доречність, тавтологія, чистота мовлення.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 12. Багатство (різноманітність) як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця

Основні питання теми:

1. Поняття про лексичний склад словникового запасу сучасного фахівця.
2. Умови досягнення багатства мови, шляхи уникнення багатослів'я.
3. Вербальні й невербальні засоби впливу на якість професійного спілкування.
4. Шляхи підвищення багатства (різноманітності) фахового мовлення сучасного фахівця.

Ключові слова: політична доповідь, звітна доповідь, ділова доповідь, наукова доповідь

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 13. Виразність як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця. Техніка мовлення (дихання, голос, дикція) та засоби логіко-емоційної виразності.

Основні питання теми:

1. Виразність мовлення сучасного фахівця і засоби впливу на загальну культуру майбутнього фахівця.
2. Критерії культури мовлення майбутнього фахівця (правильність, точність, логічність, змістовність, доречність, багатство, виразність, чистота).

3. Приклади порушення спектру мисленнево-сміслових порушень у комунікації фахівця міжнародного права.
4. Мовна характеристика майбутнього фахівця.
5. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного фахівця.

Ключові слова: синтаксична норма, синтаксична аномативність

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

Тема 14. Мистецтво колективного обговорення професійних проблем.

Основні питання теми:

1. Основні аспекти вияву культури мовлення майбутнього фахівця (нормативність, адекватність, естетичність, поліфункціональність).
2. Критерії культури мовлення майбутнього фахівця (правильність, точність, логічність, змістовність, доречність, багатство, виразність, чистота).
3. Приклади порушення спектру мисленнево-сміслових неточностей у комунікації фахівця міжнародного права.
4. Мовна характеристика майбутнього фахівця.
5. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного фахівця.

Ключові слова: синтаксична норма, синтаксична аномативність

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5

Додаткова: 2; 3; 4; 5

6. Контроль навчальних досягнень із дисципліни
6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість Одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів
1. Відвідування лекцій	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Відвідування практичних занять	1	3	3	3	3	4	4	4	4
3. Робота на практичному занятті	10	3	30	3	30	4	40	4	40
4. Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15	4	20	2	10
5. Виконання модульної контрольної роботи	25	-		1	25	-	-	1	25
Разом			53		73		64		79
Максимальна кількість балів	269								
Розрахунок коефіцієнта	4,48								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль 1.

КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ

Самостійна робота 1.

Тема. Фахова мова як основа професійної комунікації.

Вправа 1. Розкажіть про статус української мови в сучасній Україні. Якими документами він засвідчується?

Вправа 2. До поданих запозичених з англійської, грецької та латинської мов коренів доберіть споріднені слова та поясніть семантику.

Варіант 1. Makros (грец.) – довгий, великий; micros (грец.) – малий, дрібний; mini (англ.) – «менший за розміром, довжиною порівняно з названим твірним словом»; mesos (грец.) – середній, серединний; megas (грец.) – великий.

Варіант 2. Akros (грец.) – крайній; bios (грец.) – життя; neuron (грец.) – жила, сухожилок, волокно, нерв; meniskos (грец.) – місячний серп, півколо; kinesis (грец.) – рух; memoria (лат.) – пам'ять.

Варіант 3. Astheneia (грец.) – безсилля, слабкість; ataxia (грец.) – безладдя; abulia (грец.) – нерішучість; geusis (грец.) – смак; gnosis (грец.) – знання, пізнання.

Вправа 2 . До поданих запозичених з англійської, грецької та латинської мов коренів доберіть споріднені слова та поясніть семантику.

Варіант 1. Makros (грец.) – довгий, великий; micros (грец.) – малий, дрібний; mini (англ.) – «менший за розміром, довжиною порівняно з названим твірним словом»; mesos (грец.) – середній, серединний; megas (грец.) – великий.

Варіант 2. Akros (грец.) – крайній; bios (грец.) – життя; neuron (грец.) – жила, сухожилок, волокно, нерв; meniskos (грец.) – місячний серп, півколо; kinesis (грец.) – рух; memoria (лат.) – пам'ять.

Варіант 3. Astheneia (грец.) – безсилля, слабкість; ataxia (грец.) – безладдя; abulia (грец.) – нерішучість; geusis (грец.) – смак; gnosis (грец.) – знання, пізнання.

Вправа 3. Запишіть закінчення в іменників чоловічого роду в родовому відмінку однини.

Авітаміноз, анкілоз, антропометр, акроціаноз, акросклероз, ботулізм, помах, радикуліт, дискомфорт, артроз, артрит, меніск, шлунок, кишечник, звиробій, остеохондроз, спондильоз, спондилоартроз, спондилолістез, сколіоз, кіфоз.

Вправа 4. Поясніть помилки слововживання, виправте та правильний варіант запишіть.

Всепоглинаючий, діюче законодавство, діючі особи, існуючі ціни, постійно діюча виставка, торгуючі організації, читаюча публіка, багаточисленний, всезагальний, захисник, інакомислячий, малочисленний, накладна плата

Вправа 5. Запишіть приклади вживання великої літери.

Хвороба Паркінсона, пластини Пейє, метод Маккензі, хвороба Бехтерева, хвороба Шаєрмана, хвороба Альцгеймера, залоза Ліберкюна, клітина Шванна, волокна Пуркін'є, шкала Тінетті, шкала Гольдблата, шкала Гольдблата, шкала Бартела, шкала Ренкіна, хвороби Хагlund-Шинца-Севера, пазуха Гайморова, бляшки Пеєра, петля Генле, ядро Голля, стовпи Бертіна, зона Цінна, трикутник Л'єто, канал Відіана, волокно Ретціуса, тільця Ауєра.

Вправа 6. Перекладіть українською запропонований текст. Перекажіть усно.

Будущий хирург, известный всему миру кардиохирург Н. Амосов был сыном акушерки, принимавшей роды в окрестностях родного села. Мать воспитывала сына одна, жили буквально за чертой бедности. Осваивать медицину на практике после ВУЗа Амосову пришлось в условиях военно-полевой хирургии – началась война. Госпиталь перемещался на лошадях по полям сражений. Через руки его команды из пяти человек за войну прошло более 40 тысяч раненых.

Первые попытки помочь детям с тяжелыми пороками сердца были сделаны им в 1955 году. Первая удачная операция, проведенная с помощью амосовского аппарата искусственного кровообращения, состоялась в 1960 году. А в 1962 году Амосов придумал особые искусственные клапаны для сердца.

Н. Амосов реализовал бы и другие свои идеи, если бы не его собственное сердце. Его организм был сильно изношен, он казнил себя за каждую ошибку, за каждый смертельный случай во время операции. После гибели маленькой девочки с пороком сердца Николай Михайлович вошел в полосу тяжелейшего кризиса.

Чтобы справляться с этим грузом, он начал записывать свои переживания – так вышла его первая книга, напечатанная в «Науке и жизни» трехмиллионным тиражом, перепечатанная десятиллионным «Роман-газетой» и сделавшая его известным на всю страну. Строгость к себе, удивительная искренность, мужество и сострадание к пациентам обратили к нему сердца многих людей.

Возможно, поэтому, когда в преклонные годы, после тяжелой операции, он бросил вызов старости, придумав свою собственную систему нагрузок и ограничений, за ним, затаив дыхание, следила вся страна. Амосовская система здоровья увлекла тысячи людей *(За інтернетівським виданням)*

Самостійна робота 2.

Тема 2. Стилiстична диференцiацiя сучасної української мови. Стилi мовлення у фаховій комунікації.

Вправа 1. Прочитайте тексти скоромовок. Прочитайте на занятті вголос.

Варіант 1. 1) У бобра добра багато. 2) Галасливі гави й галки в гусенят взяли скакалки. 3) Гусенята їм гелгочуть, що й вони скакати хочуть. 4) Дрова рубали два дроворуби. 5) Біжать стежини поміж ожини.

Варіант 2. 1) Ой, збирала Маргаритка маргаритки на горі. 2) Розгубила маргаритки Маргаритка у дворі. 3) Не турбуйте курку – клює курка крупку. 4) На узліссі довелось наполохать Лесі лося. 5) Лось – у ліс, а з лісу – лис *(за М. Степанською)*.

Вправа 2. Прочитайте тест. Визначте стиль, підстиль. Випишіть терміни медичної галузі.

Як відомо, за наш психологічний стан відповідають гормони. Наприклад, відчуття щастя, задоволення і легкості дають ендорфіни (з них найбільш відомий серотонін, названий «гормоном щастя»). А ось «гормоном

страху» називають адреналін. Він виробляється, коли ми підлягаємо стресу, злимося або лякаємося.

Ще один гормон – мелатонін. Його вироблення в нормі збільшується перед сном і вночі. Мелатонін робить нас в'ялими, апатичними. Фізіологи вважають, що можливо стати щасливим, штучно підсилюючи вироблення щасливих гормонів і виводячи з організму нещасливі. Вони називають чотири способи виробити «гормон щастя».

Попрацюйте мускулами. Фізичне навантаження уповільнює витрату серотоніну і примушує його вироблятися з новою силою. Мабуть, ви помічали душевний підйом після закінчення навіть найненависнішої роботи.

Посміхайтесь. Навіть, якщо ви силоміць напружуєте м'язи в усмішці, настроїй покращується, тому що штучна усмішка приводить до такого ж вироблення серотоніну, що й усмішка від доброго настрою. У Біблії говориться: «Веселе серце благодотворне, як зцілення, а понурий дух сушить кістки». Є така наука – гепотологія, яка вивчає вплив сміху на здоров'я людини. Виявляється, сміх здатний привести до норми кровопостачання серця, процеси в ендокринній системі й навіть покращення складу крові. Сміх – прекрасна гімнастика для стимуляції травлення та органів черевної порожнини. Реакція імунної системи на сміх прямо пропорційна реакції на стрес. Любителі пореготати дійсно рідше хворіють. Так що, смійтесь частіше.

Третій спосіб, який фізіологи рекомендують для вироблення «гормону щастя», – розпрямити плечі. Коли у нас погано на думці, ми опускаємо плечі, сутулимося і йдемо, ледве пересовуючи ноги. Варто розпрямити спину і плечі, як на думці відразу стає легше.

І четвертий спосіб: відвідайте «щасливої» їжі. Деякі види продуктів змушують організм виробляти «гормони щастя». Визначений лідер тут – шоколад. Звеселяють також банани, груші та родзинки. Або просто випийте скляночку відвару звіробою. «Гормони щастя» – це надійний засіб укріплення імунітету *(За інтернетівський виданням)*

Вправа 3. Прочитайте текст. Доберіть заголовок. Визначте стиль, підстиль, жанр тексту. Запишіть термінологічну лексику.

Одним із найвідоміших методів фізичної терапії, які застосовуються в лікуванні гострої стадії ішіасу є **метод Маккензі** (The McKenzie method). Одна з головних особливостей методу – це активний процес відновлення з допомогою вправ. Після консультації терапевта, пацієнт самостійно може виконувати вправи в домашніх умовах.

Метод Маккензі — це система механічної діагностики та терапії, спрямована на лікування пацієнтів із болем у спині.

Метод Маккензі був розроблений в 1981 році Робіном Маккензі, фізіотерапевтом із Нової Зеландії. Метод Маккензі складається з трьох етапів: оцінка, лікування, профілактика. Оцінка проводиться з допомогою рухів, у результаті яких визначається патерн болу й будується алгоритм лікування.

Лікування виконується з допомогою обраних вправ на основі оцінки.

У терапії м'язово-скелетного болу Робін Маккензі виділяє трое основних синдромів: постуральний синдром – postural syndrome, синдром дисфункції – dysfunction syndrome, і синдром порушення – derangement

syndrome. Саме до останнього синдрому належить ішіас, тому сьогодні ми розберемо один з основних видів вправ у такому випадку.

Після проведення клінічного огляду та визначення корінцевого синдрому (derangement syndrome, згідно з Маккензі) можна приступати до терапії.

Головним терапевтичним рухом для таких пацієнтів буде екстензія (розгинання) у попереково-крижовому відділі хребта.

Для багатьох це буде дивно, адже, здебільшого, вважають, що такий рух не можна робити. Щоби пояснити терапевтичну суть цього руху, необхідно трохи розібратися в артрокінематиці хребта. Передбачається, що під час флексії (згинання) поперекового відділу хребта пульпозне ядро міжхребцевого диска зміщується назад – дорсально, у сторону спинного мозку. Під час екстензії все відбувається навпаки, пульпозне ядро направляється вперед – вентрально, відбувається ретракція – переміщення пульпозного ядра всередину. У результаті ретракції відбувається зменшення подразнення спинномозкового нерва. Цей процес вважається основною механічною гіпотезою, яка пояснює терапевтичний ефект методу.

Лише зрозумівши механізм дії, можна приступити до техніки виконання вправ.

Одним із головних правил методу Маккензі є централізація болю і зменшення симптомів у нозі. Під час вправ біль не повинен посилюватися в нозі, а, навпаки, поступово переміщатися вгору до попереку. Якщо це так, то ви на правильному шляху. Згодом біль повністю зникне. Необхідно обов'язково запам'ятати: якщо під час занять біль у нозі стає сильнішим, – треба припинити виконання вправ (*За інтернетівським виданням*)

Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності.

Вправа 1. Напишіть есе про особливості ділового спілкування, використовуючи нижчеподані слова і словосполучення.

Спільна діяльність; процес взаємозв'язку і взаємодії; обмін думками; обмін ідеями; обмін досвідом; вирішення конкретної проблеми; контакт між людьми; продуктивна співпраця.

Вправа 2. Підготуйте кілька повідомлень (до 4-8-ми речень) на одну тему, але з різною метою, наприклад, інформаційний виступ, рекламний, критичний, використовуючи матеріали інтернетівського видання (матеріал додається). Що різнить ці виступи?

Термін «реабілітація» був запозичений з юриспруденції і означає «відновлення судом або в адміністративному порядку у попередніх правах неправильно звинуваченого». У медицині цей термін почав використовуватися з початку ХХ-го сторіччя: в 1903 році Франц Йозеф Раттер фон Бус вперше послуговується поняттям «реабілітація» у книзі «Система загального піклування над бідними», маючи на увазі благодійну діяльність. Стосовно осіб з фізичними вадами слово «реабілітація» почало вживатися з 1918 року, що пов'язано з організацією в Нью-Йорку Інституту Червоного Хреста для інвалідів. Розвиткові фізичної терапії в сучасному тлумаченні цього терміна сприяли дві основні історичні події: епідемія поліомієліту з 1890-х до 1950-х років та наслідки двох світових війн.

З 1909 року почали вести статистику хворих на поліомієліт, а в 1916 році відбувся великий спалах цього захворювання в Нью-Йорку, де захворіло понад дев'ять тисяч осіб. На той час лікування поліомієліту передбачало тривалу іммобілізацію та ліжковий режим, що мотивувало атрофію м'язової системи. Боротися з наслідками хвороби почали використовуючи масаж, лікувальну фізичну культуру. Перша світова війна призвела до зростання кількості інвалідів працездатного віку (поранені солдати), в одних лише Сполучених Штатах Америки їх налічувалось більше ніж 200.000 на початку війни. Перші програми підготовки фізичних реабілітологів розпочали діяти в арміях – американській, англійській, норвезькій. У процесі фізичної реабілітації використовували масаж, гідротерапію, лікувальну фізичну культуру (За інтернетівським виданням).

Вправа 3. Запишіть цитатний план до теми «Мовленнєва комунікація у фаховій діяльності».

Вправа 4. Підготуйте презентацію професії, яку опановуєте в університеті. Розкрийте у виступі такі питання:

- 1) Привабливість обраної вами професії.
- 2) Історична довідка про спеціальність.
- 3) Актуальність та перспективність на ринку праці обраної професії.
- 4) Моральні, ділові якості необхідні у професії.

Самостійна робота 4.

Тема: Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.

Вправа 1. Поясніть нормативність/ненормативність уживання прізвищ, імен та по батькові осіб чоловічої та жіночої статі в реченнях:

1) Ознайомитися з перебігом захворювання таких клієнтів: *Петренко Олега Вітальовича, Кравчук Тетяни Савічни, Зайця Генадія Михайлича, Макусія Івана Іванича, Гончара Миколи Степановича, Гончар Валентини Данилівни.*

2) Направити для проведення додаткових обстежень таких клієнтів: *Половинку Ларису Іллінішну, Листоношу Миколу Іванича, Коваленко Марину Савішну, Сердюка Павла Генадіча, Бондаришина Павла Степановича, Поваля Павла Григоровича, Потоцького Геннадія Іванича.*

Відредагуйте випадки порушення норм.

Вправа 2. Запишіть в давальному та місцевому відмінках прізвища, що належать особам чоловічої статі: *Воевода, Гнатюк, Мукий, Лесишин.* Поясніть правила відмінювання прізвищ на позначення осіб чоловічої та жіночої статі.

Вправа 3. Знайдіть неунормоване вживання імен по батькові *Василійович, Григорійович, Нікітічна, Ільїнішна, Палич, Саніч, Вітальович, Дмитрійович, Луковович, Прокоф'євич, Митрофановна, Гаврилич, Дорофеїч.* Поясніть правильний варіант.

Вправа 4. Запишіть слова, правильно вживаючи велику літеру на позначення власних назв.

Вулиця В(в)елика В(в)асильківська, вулиця М(м)ала Ж(ж)итомирська, вулиця А(а)кадеміка К(к)римського, вулиця М(м)аршала Тимошенка, вулиця К(к)омпозитора Лятошинського, вулиця С(с)ім'ї Хохлових, проспект Г(г)ероїв Сталінграда, проспект Ч(ч)ервоних К(к)озаків, проспект А(а)кадеміка

Глушкова, проспект Д(д)ружби Народів, вулиця В(в)ерхній Вал, вулиця Я(я)рославів В(в)ал, вулиця П(п)ротасів Яр, спуск П(п)ротасів Я(я)р, вулиця Боричів Т(т)ік, провулок Ц(ц)имбалів Я(я)р, вулиця К(к)няжий З(з)атон, вулиця С(с)аперне П(п)оле.

Самостійна робота 5.

Тема : Культура усної професійної комунікації.

Вправа 1. За поданим початком продовжте текст.

Культура мови – це

Культура мовлення – це

Вправа 2. Підготуйте повідомлення на тему «Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет в Україні: історія, традиції».

Вправа 3. Використовуючи етикетні формули, змоделюйте поведінкову ситуацію з керівництвом закладу у разі запізнення на роботу, навчальні заняття.

Вправа 4. Змоделюйте мовленнєву ситуацію «Зустріч із роботодавцем».

Самостійна робота 6.

Тема : Основні засоби писемної професійної комунікації.

Вправа 1. Запишіть слова, знявши ризик. Поясніть орфографічні норми.

Варіант 1. Сльозо/виділення, надзорово/гіпофізний, гастро/скоп, спинно/мозковий, сполучно/тканинний, шприц/дозатор, електро/масаж, скронево/нижньо/щелепних, позаду/суглобововий, артеріо/венозні, гастро/скоп, надзорово/гіпофізний, органо/мінеральний, пара/психологія, нейро/дегенеративний, опорно/руховий, туго/плавкість, хворобо/творні, внутрішньо/черевний, магнітно/резонансна, клініко/неврологічний.

Варіант 2. Псевдо/паралітичний, високо/токсичний, абсолютно/сліпий, діаметрально/протилежний, різко/окреслений, анатомічно/зв'язаний, загально/рівномірно/звужений, афективно/шоковий, скронево/нижньощелепний, серцево/судинний, медико/біологічний, гіркуватостолоний, синусо/передсердний, топографо/анатомічний, яскраво/червоний, червоно/гарячий, натще/серце.

Вправа 2. Запишіть закінчення *-а, -я* або *-у, -ю* в іменників II відміни чоловічого роду в Р. в. однини.

Варіант 1. Абсцес, акроціаноз, авторитет, агробіолог, агробіоценоз, адреналін, алерген, аналіз, аналізатор, анамнез, бактеріоз, бальзам, гормон, крок, імунітет, інсульт, інфаркт, кровообіг, кисень, лімфовузол, кіфоз.

Варіант 2. Агент, вірус, конфуз, видих, кишечник, еліксир, ендокринолог, іонометр, організм, лімфоцит, іонообмін, електрошок, лізоцин, нежить, кашель, мелатонін, іхтіоз, гепатит, сколіоз, блефарит, біцилін.

Вправа 3. Перекладіть текст українською мовою. Запишіть термінологічну лексику.

Дегенеративно-дистрофические заболевания позвоночника
характеризуются прогрессирующим течением с вовлечением в

патологический процесс межпозвоноковых дисков, суставов, связочного аппарата, а также костной ткани позвоночника. Одним из проявлений процесса дегенерации является формирование грыж межпозвоноковых дисков, чаще как осложнение остеохондроза. При этом разные отделы позвоночника подвержены дегенеративным изменениям в различной степени. Сравнительно чаще встречаются поражения пояснично-крестцового, реже шейного и грудного отделов позвоночника.

В настоящее время в лечении грыж межпозвоноковых дисков пояснично-крестцового отдела (ПКО) позвоночника преобладают хирургические методы. Однако оперативное вмешательство устраняет лишь один элемент в цепи патологических реакций – компрессионный фактор, не приводя к ликвидации дегенеративных и воспалительных процессов в позвоночнике, а также к изменению нейрофизических характеристик корешка. Воспалительные изменения в компремированном корешке приводят к раздражению нервных волокон, нарушению микроциркуляции, интра- и экстраневральному отеку, а также аксональной дегенерации.

Вправа 4. Прочитайте текст. Визначте стиль, жанр тексту. Запишіть рекомендації щодо підтримки імунітету.

Важко уявити життя людини без імунітету. Поки він у нормі, – ми живемо повноцінним життям і не замислюємося про своє здоров'я. Але тільки-но він знижується, наш організм потрапляє у полон нескінченних застуд, грипу і цілої низки різних захворювань

Найбільші вороги імунітету: застудні та інфекційні, а також хронічні захворювання, сезонні авітамінози; стреси, погіршення екології, шкідливе виробництво; незбалансованість і нестача харчування; зловживання алкоголем і сигаретами; неграмотне призначення, вживання антибіотиків та токсичних лікарських препаратів.

Один із факторів зниження імунітету – емоційне напруження, стреси. Тому в першу чергу дотримуйтеся чіткого режиму сну і харчування. І не забувайте стародавню народну мудрість: «Секрет подовження життя полягає у тому, щоб його не укорочувати». В медицині досить багато прикладів, коли людина, склавши про себе думку, що вона невиліковно хвора, гинула, хоча причин для цього зовсім не було.

Психологічний стан людини активно впливає на здоров'я. А чи можна навіювати не хворобу, а здоров'я? Психологи стверджують: так. Будь-які дії, спрямовані на збереження або покращення здоров'я, підтверджують їх упевненість фізіологи, створюють у корі головного мозку план оздоровлення, схему очікуваних результатів (*3 часопису*).

Самостійна робота 7.

Тема: Реалізація орфоепічних й акцентуаційних норм в усному мовленні майбутнього фахівця

Вправа 1. Зафіксуйте приклади порушення орфоепічних норм на прикладі українськомовних телевізійних передач. Обґрунтуйте правильність вимови та написання лексем (до 20-ти прикладів).

Вправа 2. Випишіть слова із правильною вимовою, що фіксує фонетичний запис.

Поясніть порушення орфоепічних мовних норм: ясний [йасний]; *молотьба* [молот'ба́]; *кігті* [к'ігті]; *знання* [занан':а́]; *джерело* [д́же"ре"ло́]; *просьба* [прóз'ба]; *ясний* [йасний]; *молотьба* [молот'ба́]; *приніси* [при"ніси]; *лється* [л':е'ц':а]; *дощі* [дос'ц'і]; *випрягти* [в'іпр'ягті]; *не мучся* [не"муч'с'а]; *носиться* [но́сит'с'я]; *комісія* [ком'іс'ія], *миля* [міла]; *Дрезден* [дрéзде"н], *екранізований* [е"кранізо́ваний]; *городище* [горо́дище]; *довірливість* [дов'ірлив'іст']; *юність* [йу́н'іс'т']; *джоуль* [д́жбу́л'], *комісія* [ком'іс'ія], *миля* [міла]; *вікно* [в'ікно́]; *земля* [зимл'а́]; *відмовлятися* [ві'дмоул'атиса]; *людство* [л'удство]; *не мучся* [не"муч'с'а]; *носиться* [но́сит'с'я].

Вправа 3. Напишіть акцентологічний диктант. Поставте наголоси на словах, перевірте та поясніть унормованість наголошування:

Боло́тисний, боро́дка, верба́, верете́но, видáння, вигна́ння, визна́ння, вісо́ко, відсто́яти, ві́льха, вітчу́м, вуді́ла, вудіти, вузькі́й, ву́си, в'язкі́й, горош́ина, граблі́, ді́хання, допі́зна, дочка́, до́шка, дощ́ечка, дрóва, живо́пис, завда́ння, заво́дити, за́гадка, за́мазка, запитáння, зда́лека, здво́їти, зле́гка, косі́й, кре́мінь, кро́їти, кропива́, купі́ль, куря́тина, кухо́нний, ласка́вий, легкі́й, ле́гко, липкі́й, літо́пис, малі́й, маршові́й, мале́нький, мілкі́й, мозо́листий, мо́зочок, муску́листий, навча́ння, наго́лову, нажу́тий, наймі́т, на́скок, насто́яти, нена́видіти, нена́висть, низина́, низкі́й, ніздря́, нові́й, нудні́й, обру́ч, обстрі́л, о́лень, осока́, парáліч, перéкис, перéпис, пересі́дити, перехі́дний, перчу́ти, петля́, підда́ний, пізна́ння, пісні́й, пітні́й, плига́ти, по́друга, по́жнівний, по́каз, по́лежати, помóвчати, попільни́ця, посі́дити, постóяти, по́темки, прі́ступка, прі́чип, прія́знь, прія́тель, прóрі́з, прóсті́р, пурхати́, п'яні́ця, реестро́вий, рéшето, рибі́на, рідкі́й, різкі́й, рóзлад, рóзмах, рóзпад, рóзпірка, рóзстрі́л, рука́ва (мн.), руко́пис, русло́, сві́тло (присл.), се́рдити, се́редина, с́нява, ска́терка, скі́рта, скучні́й, слабі́й, стійкі́й, стійло́вий, сті́чний, сто́ляр, стра́шний, сугли́нок, тверді́й, те́мно, тигро́вий, тішком, ті́сний, то́впитися, товсті́й, тонкі́й, трудні́й, тряскі́й, тяжкі́й, урóдженець, усі́дити, фарту́х, хва́лений, хваткі́й, хльóстати, худе́нький, ці́ган, ча́дний, черпа́ти, черстві́й, чисте́нький, чита́ння, чі́ткий, чу́дно, чу́ткий, шело́га, ші́роко, шовко́вий, щі́голь, щі́пці, юроді́вий, яблуне́вий, ясе́новий.

Вправа 4. Побудуйте діалог професійного змісту (лікар-травматолог та фізіотерапевт, ерготерапевт). Запишіть. Виголосіть на занятті. Дайте оцінку діалогам однокласників.

Самостійна робота 8.

Тема : Лексичні норми української мови. Словники й довідкова література. (1 год)

Вправа 1. Випишіть зі словника (О.Мезлікіна, О.Гудзій «Тлумачний словник термінів і словосполучень фізичної реабілітації», Львів, 2002) лексичне значення термінів за посиланням: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/10243>

Адинамія, агеvзія, агнозія, адаптована поведінка, аеротерапія, акроціаноз, акалькулія, акліматизація, акомодация, аміотрофія, ампліпульсотерапія, аномалія, анорексія, анкілоз, анкетне опитування, астенія, аграфія, оптимальне навантаження, негативізм, олігофазія, оздоровчі фізичні вправи, нервова система, обсяг тренувального навантаження.

Вправа 2. Випишіть зі «Словаря української мови» Б.Грінченка за посиланням

[https://r2u.org.ua/data/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20\(1907-1909\).pdf](https://r2u.org.ua/data/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20(1907-1909).pdf) лексику наукового стилю (до 20 одиниць)

Вправа 3. Підготуйте презентацію про словникову та довідкову літературу з вашого фаху.

Вправа 4. Прочитайте статтю «Вороги енергійності: що провокує постійну втому і як її позбутися» (газета «Україна молода», 20.10.2017, випуск № 126) за посиланням: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3227/218/116898/>

Напишіть поради про те, як підтримувати організм у формі.

Самостійна робота 9.

Тема Фразеологія і культура професійного мовлення (1 год)

Вправа 1. Прочийте приклади вживання фразеологізмів, що мають семантику працювати (багато й старанно) *докладати зусиль (сил, рук, праці і т. ін.); не покладати рук; гріти чуба (лоба; чуби, лоби – про багатьох); (довго) мозолити руки (ручки); набивати мозолі; (дуже важко, виснажливо, до знемоги) обливатися (умиватися) потом; гнути (попогнути) спину (горб, горба, хребет, хребта); ламати спину (хребта); рвати жили (руки, силу) ; (виконувати важку, неприємну, одноманітну роботу) тягти (терти, попотерти) лямку.*

Вправа 2. Введіть у речення фразеологізми, пов'язані з частинами тіла – до 15 –ти одиниць

1. Куди ноги несуть (у будь-якому напрямку, куди-небудь, не вибираючи дороги (синоніми: куди очі поведуть; куди очі бачать); 2. Куди очі іти (не думаючи, не розбираючи дороги, куди завгодно); 3. Під веселу руку (у момент радісного збудження, піднесення); 4. Під ніготь (повністю підкорити або знищити); 5 Під ніс (під носа) говорити (мовити, бурмотіти) (тихо, нерозбірливо (синонім: в бороду). 6. Підпірати плечами стелю (мати дуже високий зріст) 7. Підставити ногу (робити неприємності, перешкоджати кому-небудь в чомусь). 8. По саму (самісіньку) шию (дуже глибоко; повністю; дуже багато; у великих, кількісно значних. 9. Побачити на свої (власні) очі (переконатися, упевнитися в чому-небудь). 10. Тягти (тягнути) за язик

(спонукати, змушувати кого-небудь сказати щось, висловитися з якогось приводу). 11. Розпарювати кістки (добре прогріватися в лазні, на печі). 12. Гладити / погладити по спині (бити, карати кого-небудь). 13. Гнітити серце (викликати тяжкий настрій, болісне відчуття) 14. Задерти носа (гордовито триматися, ставати чванливим, гонористим, зазнаватися. 15. Гнути коліна (шию і т. ін.) (виражати покірність; запобігати перед ким-небудь, підлещуватися до когось). 16. Гнути (згинати) / зігнути спину (хребет і т. ін.) (важко працювати (синонім: гнути горба; перед кимось – виявляти покірність, запобігати, підлещуватися). 17. Гріти / погріти спину (бити, карати кого-небудь). 18. Гріти зуби на сонці (займатися несуттєвими розмовами). 19. Гріти коло серця (потаємно, потай виношувати). 20. Класти / покласти голову (душу) (гинути, вмирати в боротьбі, війні). 21. Класти / покласти голову на плаху (під сокиру) (з повною відповідальністю ручатися за кого-, що-небудь; запевняючи когось, стверджувати щось; нести відповідальність за кого-, що-небудь). 22. Голову туманити (інтригувати, обманювати, морозити кого-небудь; говорити про малозрозумілі, недоступні речі; запаморочувати). 23. Гаряча голова (запальна людина).

Вправа 3. Підготуйте презентацію про роль української фразеології в піднесенні культури фахової мови.

Самостійна робота 10.

Тема : Морфологічні норми і мовна практика сучасного фахівця.

Вправа 1. Запишіть слова, знявши ризик.

Варіант 1. Акушер/гінеколог, лікар/анестезіолог, вакуум/стимулятор, бета/терапія, резус/фактор, шунт/дихання, санаторій/профілакторій, жовчо/видільний, вірус/помічник, шпатель/експресор, шприц/автомат, агар/агар, ліжко/місце, внутрішньо/мозковий, інтерно/день, тяжко/хворий, тяжко/поранений, сухо/жильний, право/передсердний, кістково/мозковий спинно/мозковий.

Варіант 2. Питально/відповідний, вакцино/терапія, перед/інфарктний, вектор/кардіо/графія, серце/биття, нирково/кам'яний, внутрішньо/клітинний, груди/черевний, півтора/годинний, перекисно/водневий, плоско/вгнутий, кістково/хрящовий, крово/постачання, хворобо/творний, нервово/м'язовий, шлунково/кишечний, сечо/виділення, верхньо/щелепний, крово/точивий, судино/розширювальний.

Вправа 2. Підготуйте доповідь за висловленням М.Амосова "Лікарі лікують хвороби, але здоров'я треба здобувати самому".

Вправа 3. Прочитайте текст. Виконайте післятекстові завдання: доберіть назву тексту; складіть і запишіть запитання у вигляді плану; випишіть із тексту 10 ключових слів і словосполучень.

Мікроби й отрути потрапляють у травний канал найчастіше тоді, коли людина нехтує простими правилами гігієни. Для того, щоб уникнути шлунково-кишкових захворювань, слід ретельно мити руки перед їдою та після відвідання туалету, їсти лише добре вимиті овочі чи фрукти, навіть зібрані на власній ділянці, тримати їжу закритою, щоб на неї не попадав пил та не сідали мухи й оси, знищувати цих комах, не пити сирої води. Їжа, в яку потрапили яйця глистів, стає джерелом зараження. Такими глистами, як солітери, заражуються, коли їдять погано просмажене або не проварене м'ясо. У сирій рибі теж досить часто зустрічаються личинки глистів. Аби уникнути зараження глистами, слід споживати добре проварене чи просмажене м'ясо та рибу.

Самостійна робота 11.

Тема : Точність, логічність, доречність, ясність як комунікативні ознаки мовлення майбутнього фахівця.

Вправа 1. Прочитайте текст «Володар філософського каменя Альберт Великий». Установіть межі речень, поставте пропущені розділові знаки. Поясніть засоби міжфразового зв'язку.

Розповідають що найвидатнішим алхіміком усіх часів вважали Альберта фон Больштедта (1193-1280р.р.) на прізвисько Альберт Великий він народився у Швабії – невеликому південнонімецькому герцогстві яке постійно перебувало в самісінькому центрі династичних суперечок і боротьби численних німецьких графів та імператорів як і кожного нащадка благородного роду Альберта фон Больштедта готували до військової кар'єри і лише слабка статура примусила його змінити мундир на сутану переконавшись у непридатності сина до «єдиної справи гідної аристократа» як називали тоді військове ремесло батько послав його до Італії вчитися цю країну вважали «меккою» богослов'я і вченості християнського світу на відміну від неуцької Німеччини в Італії уже в XII столітті існувала досить густа мережа соборних та монастирських шкіл болонський університет був найстаріший у Європі багато років провів юнак у стінах різних навчальних закладів адже тоді не було єдиних шкільних програм, розрахованих скажімо на вісім чи дев'ять років кожна школа навчала по-своєму... але врешті-решт усе колись закінчується скінчився період навчання і в Альберта Больштедта він вступив до чернечого ордену домініканців і за розпорядженням орденського начальства вирушив до Німеччини навчати місцеве духовенство усього того чого досі навчали його читати, писати і мислити Альберт Больштедт був дуже освіченою людиною для свого часу вільно читав латиною і грецькою мовою розбирав арабські та старовірські тексти розумівся на ліках зцілював провіщав долю за свої великі знання й усебічну освіченість він одержав від сучасників почесний титул Універсального Доктора і став називатися Альбертус Магнус, що означало Альберт Великий слава його була така широка що Празький університет запросив ученого професором на кафедру богослов'я та ще гучніше ніж визнання вченого лунала його чорна слава чаклуна й чарівника попри всі великі знання в богослов'ї та філософії була в Альберта пристрасть алхімія серед німецьких мислителів різних епох

можна помітити потяг до містики до чогось що виходило за межі розуму за суворі рамки догми якій вони служили про Альберта Великого збереглася легенда нібито він один із небагатьох володів таємницею філософського каменя. Буцімто за допомогою цього чарівного засобу він не тільки добував золото з простих металів а й виліковував невиліковних, повертав молодість старим. Із попелу спаленого дерева він міг відновити рослину легенди й анекдоти є свідченням популярності людини попри страх і повагу які він викликав у довоколишніх Альберт Великий казав «Якщо ти мав нещастя увійти в товариство вельмож вони не перестануть терзати тебе запитаннями «Ну майстре як ідуть справи коли нарешті ми одержимо путній результат» і нетерпляче очікуючи закінчення дослідів вони будуть лаяти тебе шахраєм, негідником і намагатимуться завдати тобі всіляких прикрощів і якщо дослід у тебе не вийде вони спрямують на тебе всю силу своєї люті коли ж навпаки ти матимеш успіх вони навечно полонять тебе щоб ти до скону працював для їхньої вигоди» (За А. Томлінім).

Вправа 2. Самостійно доберіть текст фахового спрямування, визначте до якого функційного стилю він належить та схарактеризуйте засоби міжфразового зв'язку.

Самостійна робота 12.

Тема : Багатство (різноманітність) як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця

Завдання 1. Напишіть відповіді на запитання:

1. Що таке багатство мовлення?
2. Доберіть синоніми до слова *багатство*.
3. Чи є тотожними поняття багатство та різноманітність?
4. Як досягається лексичне багатство мовлення?
5. Як досягається граматичне багатство?
6. Від чого залежить інтонаційне багатство у мовленні?
7. Чи однаковий вияв має багатство мовлення у різних стилях?

Вправа 1. Прочитайте текст наукового стилю та доповніть його термінами медичної галузі (від 20-ти до 30-ти лексем-термінів), що утворені основними способами словотворення (префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний спосіб), осново- та словоскладання, та синтаксичний спосіб (утворення терміна із словосполучення).

Медична термінологія з погляду походження належить до одного з найдавніших шарів термінологічного словника української мови. Термінологічне словотворення, на відміну від загальномовного, має деякі особливості, які пов'язані насамперед із самою специфікою терміна, який обмежений сферою вживання. Помічено, що термінологічне словотворення дає можливість штучно вводити до термінології спеціалізовані за значенням словотворчі морфеми, які постають виразниками конкретних значень, виконують водночас класифікаційну функцію. Так, суфікс **-іт-** (**-ит-**) передає значення *запалення*, наприклад: *блефарит* – *запалення повік*, *фарінгіт* –

запалення гортані, бронхіт – запалення бронхів, отит – запалення вуха, апендицит – запалення апендиксу.

Тоді як компонент **-томія (-ектомія)** передає значення видалення, наприклад: *тонзилотомія – видалення мигдалин, апендектомія – видалення апендиксу, артеріектомія – видалення артерії.*

А компонент **-патія** передає значення хвороба: *увеопатія – захворювання судинного тракту, мастопатія – захворювання молочної залози;* компонент **-метрія** означає вимірювання чогось (*хронопериетрія*); компонент **-подібний** передає значення схожості на щось (*склоподібний, дископодібний, кільцеподібний*) тощо.

Вправа 2: доповнити текст термінами медичної галузі, які мають суфікси **-ість/-ость/-асть/, -ин(а)/-ін(а), -ок** та суфікси іншомовного походження **-аці(я), -изм/-ізм, -ин/-ін, -аз(а), -оз(а), -ит, -атор/-ятор, -ист, -ант, -ом(а).**

За потреби скористайтеся словником Мерзлікіна О., Гузій О. Тлумачний словник термінів і словосполучень фізичної реабілітації. - Львів. - 2002 - 50 с.

Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;
- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами;
- максимальна кількість балів за виконану роботу – 5.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи

Максимальна кількість балів – 25	Критерії оцінювання
25 – 20	Завдання виконані якісно (90% – 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19 – 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% – 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14 – 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% – 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, ведення таблиці, модульна контрольна робота.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Проведення семестрового контролю здійснюватиметься за сумарною кількістю балів, що є результатом поточного оцінювання, поділених на коефіцієнт **4,48** (табл. 6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів).

Семестровий контроль із навчальної дисципліни «Українські студії» включає блоки «Культура усного і писемного мовлення (українська)» та «Історія української культури» та здійснюється у формі *екзамену*.

До складання екзамену допускаються студенти, які відвідали всі практичні заняття, активно працювали, написали всі модульні контрольні роботи та виконали блок самостійної роботи і набрали не меншу за мінімальну кількість балів (35 балів).

Критерії оцінювання

Метою підсумкового контролю з дисципліни «Культура усного і писемного мовлення (українська)» є перевірка рівня засвоєння студентом всієї програми. За екзамен виставляється підсумкова оцінка за виконання всіх завдань у межах від **0 до 40 балів** (1бал за правильну відповідь).

Екзаменаційний білет містить 2 завдання: *1 питання – Тестові завдання з дисципліни «Українські студії: Історія української культури»* - 20 балів

2-е питання – Тестові завдання з дисципліни «Українські студії: Культура усного і писемного мовлення (українська мова)» - 20 балів.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Культура усного і писемного мовлення (українська)»

Разом за семестр: 60 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 13 год,
семестровий контроль – 15 годин

Тиждень														
Модулі	Змістовий модуль 1.				Змістовий модуль 2.				Змістовий модуль 3.				Змістовий модуль 4.	
Назва модуля	КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ				ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ				НОРМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ І МОВНА ПРАКТИКА ФАХІВЦЯ				КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ДОВЕРШЕНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	
Лекції														
Дати														
Теми практичних занять	<u>Тема 1.</u> Фахова мова як основа професійної комунікації. (10б+1)	<u>Тема 2.</u> Стиллістична диференціація сучасної української мови. Стилль мовлення у фаховій комунікації.(10б+1б)	<u>Тема 3.</u> Спілкування як інструмент професійної діяльності (10б+1б)	<u>Тема 4.</u> Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації(10б+1б)	<u>Тема 5.</u> Культура усної професійної комунікації(10б+1б)	<u>Тема 6.</u> Основні засоби писемної професійної комунікації (10б+1б) <u>Тема 4.</u> Риторика і мистецтво презентації. (10б+1)	<u>Тема 7.</u> Реалізація орфоепічних й акцентуаційних норм в усному мовленні майбутнього фахівця (1+10б)	<u>Тема 8.</u> Лексичні норми української мови. Словники й довідкова література. (10б+1б)	<u>Тема 9.</u> Фразеологія і культура професійного мовлення(10б+1б)	<u>Тема 10.</u> Морфологічні норми і мовна практика сучасного фахівця (10б+1б)	<u>Тема 11.</u> Точність, логічність, доречність, ясність як комунікативні ознаки мовлення майбутнього фахівця (1+10б)	<u>Тема 12.</u> Багатство (різноманітність) як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця (1+10б)	<u>Тема 13.</u> Виразність як комунікативна ознака мовлення майбутнього фахівця(1+10б)	<u>Тема 14.</u> Мистецтво колективного обговорення професійних проблем (1+10б)
Самостійна робота	10б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б		
Контроль	Модульна контрольна робота 1. 25б						Модульна контрольна робота 2. 25б							

Загальна кількість балів: 269

Коефіцієнт 4,48

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

Основна література до курсу

1. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. – К.: Либідь, 1991. – 254 с. – Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Antonenko-Davydovych/Yak_my_hovorymo.pdf
2. Караман С. О. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закладів] / С. О. Караман, О. А. Копусь, В. І. Тихоша. – Київ : Літера ЛТД, 2013. – 544 с.
3. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Н. Д. Бабич. - Чернівці: Книги - ХХІ, 2006. - 496 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk718399.pdf>
4. Сучасна українська мова з практикумом: Підручник / О.Д. Пономарів, В.В. Різун, Л.Ю. Шевченко та ін. : за ред О.Д. Пономаріва. – 4-те вид. – Київ. : Либідь. – 2008.– Режим доступу: <http://filologukraine.ucoz.ua/publ/mova/sulm/3-9-2>– Назва з екрана.
5. Стишов О. А. Українська лексика ХХ століття: (На матеріалі засобів мас. інформації): Моногр. / О. А. Стишов. – 2-ге вид., переробл. – К.: Пугач, 2005. – 388 с.

Додаткова:

1. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – К. : Довіра, 2007. – 207с. – Режим доступу: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/slovnnyk> – Назва з екрана
2. Городенська К. Г.Українське слово у вимірах сьогодення / К. Городенська. Наукове видання. Ін-т укр. мови НАН України. – К.: КММ. – 2014. – 124 с.
3. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. /В.М.Манакін// Видавничий центр «Академія» – 2012. – 145 с. .– Режим доступу: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/65969/mod_resource/content/1/%d0%9c%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%d1%96%20%d0%bc%d1%96%d0%b6%d0%ba%d1%83%d0%bb%d1%8c%d1%82%d1%83%d1%80%d0%bd%d0%b0%20%d0%ba%d0%be%d0%bc%d1%83%d0%bd%d1%96%d0%ba%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f-1.pdf – Назва з екрана.
4. Мезлікіна О., Гудзій О. Тлумачний словник термінів і словосполучень фізичної реабілітації. – Львів. – 2002. – 207с. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/10243>
5. Словник іншомовних слів / Уклад.: С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. – К.: Наук. думка, 2000. – 680 с.
6. Український правопис – К: Наукова думка. – 2019.– Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>